

РЕПУБЛИКА СРБИЈА – РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКУ

РАДНИ ДОКУМЕНТ

ISSN 1820 – 0141

КВАРТАЛНО ПОСЛОВАЊЕ ПРЕДУЗЕЋА У 2007. ГОДИНИ

Резултати статистичког истраживања СБС-03

ИЗДАВАЧ

Републички завод за статистику Србије

Београд, Милана Ракића бр. 5

ЗА ИЗДАВАЧА

Проф. др Драган Вукмировић, директор

Приликом коришћења података објављених у овој публикацији
обавезно је навођење извора.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
311 (497.11)

РАДНИ документ / Република Србија -
Републички завод за статистику = Working
Document / Republic of Serbia – Republic
Statistical Office; одговара Драган
Вукмировић.
- 1965, бр. 1- . - Београд (Милана
Ракића 5) : Републички завод за статистику
Србије, 1965- (Београд : Републички завод
за статистику Србије). - 27 cm

ISSN 1820-0141 = Радни документ -
Република Србија. Републички завод за
статистику

COBISS.SR-ID 59835916

Садржај

Део I: Основне карактеристике истраживања СБС-03

1. Методолошке основе истраживања	5
1.1. Циљ истраживања	5
1.2. Садржина	5
1.3. Дефиниције обележја	6
1.4. Обухват и извештајне јединице	7
1.5. Извори података	8
2. Основне карактеристике узорка	8
3. Реализација узорка	11

Део II: Резултати истраживања СБС-03 за 2007. годину

1. Резултати истраживања	13
1.1. Пословни приходи и пословни расходи	13
1.1.1. Пословни приходи	14
1.1.2. Пословни расходи	17
1.2. Инвестиције	20
1.3. Индикатори по запосленом	23

Део III: ПРИЛОГ

Образац: Квартално структурно истраживање о пословању предузећа за IV квартал 2007. године (СБС-03)	27
---	----

Део I: Основне карактеристике истраживања СБС-03

1. Методолошке основе истраживања

1.1. Циљ истраживања

Квартално структурно истраживање о пословању предузећа (СБС-03) први пут је као пробно истраживање спроведено у 2007. години, у циљу добијања краткорочних података о кварталној динамици резултата финансијског пословања предузећа (пословни приходи и расходи, залихе и инвестиције), као и променама у структури економских активности.

Ови подаци се користе и за обрачун кварталних макроекономских агрегата.

У овом радном документу дате су методолошке основе, укључујући основне карактеристике узорка, као и најзначајнији резултати истраживања за 2007. годину.

У оквиру података за Републику Србију нису приказани подаци за АП Косово и Метохија.

С обзиром на то да је циљ истраживања праћење динамике финансијских резултата пословања предузећа на кварталном (текући квартал/претходни квартал) и годишњем нивоу (текући квартал/исти квартал претходне године), у овом документу анализирани су подаци који се односе само на 2007. годину, па динамика промена на годишњем нивоу није приказана.

1.2. Садржина

Образац СБС-03 састоји се од шест табела. Основна обележја која се прикупљају су:

Пословни приходи – приходи од продаје робе, производа и услуга; приходи од активирања учинака и робе; приходи од премија, субвенција, дотација, регреса и сл.; други пословни приходи.

Пословни расходи – набавна вредност продате робе; трошкови материјала; трошкови накнада и зарада (брutto); трошкови пореза и доприноса на зараде и накнаде зарада на терет послодавца; накнаде физичким лицима која нису запослени; остали лични расходи и накнаде; трошкови производних услуга; трошкови амортизације; нематеријални трошкови, осим трошкова пореза и трошкова доприноса;

Залихе – материјала; недовршене производње; готових производа; робе;

Број запослених – квартални просек;

Инвестиције у материјална основна средства (нова и половна) – грађевински радови (стамбене зграде и остале грађевине и зграде); домаћа опрема са монтажом (транспортна средства и уређаји, машине и остала опрема); увозна опрема са монтажом (транспортна средства и уређаји, машине и остала опрема); основно стадо и дугогодишњи засади и земљиште;

1.3. Дефиниције обележја

Пословни приходи представљају вредносно (новчано) изражен резултат пословања економског субјекта. Они се увек односе на одређени период (месец, квартал, годину). Обухватају: приходе од продаје робе, производа и услуга; приходе од активирања учинака и робе; приходе од премија, субвенција, дотација, регреса и сл. и друге пословне приходе (приходе од закупнина, чланарина, тантијема и лиценцих накнада и остале пословне приходе). Исказани су без пореза на додату вредност.

Приходи од продаје (промет) чине део пословних прихода и представљају вредност прихода од продаје робе, готових производа и извршених услуга који су остварени у одређеном периоду (месецу, кварталу, години), како на домаћем тако и на иностраном тржишту.

Приходи од активирања учинака и робе чине део пословних прихода и представљају вредност која је остварена активирањем или потрошњом робе, производа и услуга за сопствене потребе економског субјекта.

Приходи од премија, субвенција, дотација, регреса и сл. чине део пословних прихода и представљају вредност коју је економски субјект остварио од премија, субвенција, дотација, донација, регреса, компензација, од повраћаја пореских дажбина и по основу условљених донација.

Други пословни приходи су део пословних прихода и представљају вредност коју је економски субјект остварио од закупнина (земљишта, погонске опреме, транспортних средстава и инвентара, пословног инвентара и др.), чланарина (од пословних удружења и др. чланарине), од тантијема и лиценцих накнада (по основу: патената, накнада по основу жигова, ауторских и осталих права).

Пословни расходи представљају вредносно (новчано) изражене трошкове пословања економског субјекта. Они се увек односе на одређени период (месец, квартал, годину). Обухватају: набавну вредност продате робе; трошкове материјала; трошкове зарада, накнада зарада и остале личне расходе и накнаде; трошкове производних услуга; трошкове амортизације и нематеријалне трошкове, осим трошкова пореза и трошкова доприноса.

Набавна вредност продате робе представља вредност робе и некретнина набављених ради препродаје.

Трошкови материјала представљају вредност утрошену на набавке материјала за израду (сировина, основног и помоћног материјала), режијског материјала и горива и енергије.

Трошкови зарада и накнада зарада и остали лични расходи представљају вредност утрошену на исплате зарада запосленима, пореза и доприноса које послодавац уплаћује на име тих зарада; исплате другим лицима која нису запослени (накнаде по уговору о делу, по ауторским уговорима, по уговору о привременим и повременим пословима и др.), као и остале личне расходе и накнаде (отпремнине за одлазак у пензију, јубиларне накнаде, дневнице за службене путеве, теренски додаци и сл.).

Трошкови производних услуга представљају вредност утрошену на производњу услуга као што су: израда учинака, транспортне услуге, услуге одржавања, трошкови закупнина, трошкови сајмова, рекламе и пропаганде, трошкови истраживања итд.

Трошкови амортизације представљају вредносно изражен утрошак основних средстава и нематеријалних улагања. Амортизација представља систематски поступак распоређивања набавне вредности основних средстава током његовог употребног века.

Нематеријални трошкови представљају вредност: трошкова непроизводних услуга (здравствених услуга, адвокатских услуга, рачуноводствене ревизије, услуге консалтинга, обезбеђења, стручног усаврашавања кадрова итд.); трошкова репрезентације; трошкова премија осигурања (основних средстава, залиха, запослених итд.); трошкова платног промета (провизије и друге накнаде банкама, трошкови гаранција, коришћења банкарских кредита и др.); трошкова чланарина; трошкова пореза и трошкова доприноса.

Залихе су облик обртних средстава. Њихова вредност је новчано изражено стање на одређен дан (тј. стање првог и стање последњег дана извештајног тромесечја). Ту спадају залихе: материјала, недовршене производње, готових производа и робе.

Број запослених (квартални просек) представља број особа које раде у предузећу, имају уговор о запошљавању и плаћена су за свој рад. Број запослених обухвата све особе које се налазе на платном списку, укључујући и оне које раде код куће, приправнике, плаћене власнике и плаћене чланове породице, лица која су привремено одсутна, она која не раде пуно радно време, привремене и сезонске раднике. Не обухватају се неплаћени власници и неплаћени чланови породице, лица која су ангажована посредством агенција за запошљавање, као и лица одсутна на неодређено време (дуготрајна боловања, војна служба и сл.).

Инвестиције у материјална основна средства (нова и половна) представљају вредност уложу у набавку средстава која имају век употребе дужи од једне године, укључујући и непроизведена материјална добра, као што је земља. Ове инвестиције обухватају: грађевинске радове (стамбене зграде и остале грађевине и зграде); опрему са монтажом (транспортна средства; уређаји, машине и остала опрема); основно стадо и дугогодишње засаде и земљиште.

Купљена основна средства се вреднују по набавној цени, док се сопствена производња основних средстава вреднује по трошковима производње тј. цени коштања.

У набавну вредност инвестиција укључени су: цена произвођача, трговинска маржа, транспортни трошкови, трошкови монтаже, трошкови израде студија, пројеката, инвестиционих елабората, експертиза, техничког прегледа, преноса власништва, као и сви индиректни порези, таксе и накнаде. Порез на додату вредност (ПДВ) није укључен у ову вредност, осим у случају када предузеће нема права на одбитак претходног пореза.

У вредност инвестиција укључена је и вредност основних средстава која су набављена путем финансијског лизинга, као и вредност основних средстава добијених без накнаде од дародаваца из земље и иностранства.

Обухваћене су и све значајније поправке, реновирања и побољшања која продужавају век коришћења или повећавају производни капацитет основних средстава. Не обухватају се трошкови текућег одржавања и инвестиције у нематеријална добра.

Инвестиције у **нова основна средства** обухватају вредност набавки оних основних средстава која нису до сада била предмет купопродаје између непосредних корисника тих добара.

Инвестиције у **половна основна средства** обухватају вредност набавки основних средстава која су само мењала власника, тј. нису набављена непосредно од извођача грађевинских радова, произвођача опреме или произведена у сопственој режији. Овде се обухвата и вредност набавке и откупа земљишта.

1.4. Обухват и извештајне јединице

Обухват извештајних јединица представља скуп економски активних субјеката ангажованих у производњи и продаји добара и услуга за тржиште, тј. они који су по свом функционисању сврстани у нефинансијски (пословни) институционални сектор.

Ту спадају сва предузећа (привредна друштва) и друга правна лица која производе и пружају услуге за тржиште, тј. ако су им приходи од продаје производа и услуга већи од 50% пословних прихода. Предузетници нису обухваћени.

Извештајне јединице су сва економски активна предузећа (привредна друштва) и друга правна лица која су према Закону о класификацији делатности и регистру јединица разврставања сврстана у следеће секторе Класификације делатности:

- А Пољопривреда, лов, шумарство и водопривреда;
- Б Рибарство;
- В Вађење руда и камена;
- Г Прерађивачка индустрија;
- Д Производња и снабдевање електричном енергијом, гасом и водом;
- Ђ Грађевинарство;
- Е Трговина на велико и трговина на мало; оправка моторних возила, мотоцикала и предмета за личну употребу и домаћинство;
- Ж Хотели и ресторани;
- З Саобраћај, складиштење и везе;
- Ј Активности у вези са некретнинама, изнајмљивање и пословне активности;
- Л Образовање;
- Љ Здравствени и социјални рад;
- М Остале комуналне, друштвене и личне услужне активности

Не укључују се извештајне јединице сектора И (Финансијско посредовање) и К (Државна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање) Класификације делатности. Предузетници такође нису извештајне јединице.

Предузећа су разврстана према претежној делатности извештајне јединице.

1.5. Извори података

Основни извори података за ову публикацију су резултати истраживања Квартални структурни извештај о пословању предузећа (СБС-03) за 2007. годину. Предузећа попуњавају овај извештај на основу законом прописаних евиденција, првенствено на основу финансијског и погонског књиговодства, као и осталих евиденција (пореских, кадровских) и обрачуна.

2. Основне карактеристике узорка

За квартално структурно истраживање о пословању предузећа у 2007. години прелиминарни основни скуп чине сва предузећа Статистичког пословног регистра (СПР) која су предала завршне рачуне за 2005. годину, изузев предузећа из сектора И (Финансијско посредовање) и К (Државна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање) Класификације делатности.

Оквир за избор узорка састоји се од дела прелиминарног основног скупа који садржи сва предузећа (привредна друштва), осим 5% предузећа са најмањим прометом из сваке области делатности. Оквир садржи око 30% јединица, 96% од укупног промета и 90% запослених основног скупа.

Стратификација јединица оквира за избор узорка извршена је према областима делатности, броју запослених и према величини промета.

Стратификација према делатности КД извршена је на 54 области које су предмет СБС истраживања: 01-05, 10-41, 45, 50-52, 55, 60-64, 70-74, 80, 85 и 90-93.

Према броју запослених, јединице оквира разврставају се у 3 класе:

- мање од 50 запослених;
- између 50 и 249 запослених и
- 250 и више запослених.

У зависности од вредности промета јединице из сваке области, делатности су подељене у две класе: велике, које се пописују, и остале, из којих се бира случајан узорак. Граница између пописних и осталих одређена је уз помоћ алгоритма Hidiroglou за промет као помоћну варијаблу. По овом алгоритму, за задану тачност (коефицијент варијације) за оцену

тотала промета одређен је обим узорка, као и оптималан број највећих јединица које треба пописати из сваке области делатности. У овом случају задата је тачност од 10% и издвојена је 1091 пописна јединица од укупно 22460 јединица оквира за избор узорка.

У пописне јединице сврстане су и оне које припадају стратумима са само једном јединицом. Тако је додато још 17 пописних јединица које по свом приходу нису велике. Укупан број формираних стратума је 276, од којих су 152 пописна.

Уведена стратификација и обим и алокација узорка одређени су тако што је у обзир узето да се траже оцене за Републику Србију по областима и секторима делатности за приходе, расходе, залихе, број запослених и инвестиције. Оцене треба да буду задовољавајуће тачности а да при томе узорак буде што мањи и оптимално алоциран. Због тога је за одређивање коначног обима и алокацију узорка по стратумима коришћен Bethel алгоритам (Bethel, 1989, ISTAT). Овај алгоритам се заснива на методи нелинеарне оптимизације са ограничењима за више помоћних обележја и више домена. Узорак се оптимално алоцира уз услове да оцене тотала помоћних варијабли по планираним доменима од интереса имају грешке које нису веће од задатих граница. Планирани домени морају бити такви да се скуп јединица домена може одредити простим збиром јединица стратума. Према дефинисаној стратификацији, у овом случају, такви су домени области делатности и сектори за Србију. У табели 1. дати су планирани домени са задатим границама за коефицијенте варијације помоћних варијабли.

Табела 1. Планиране границе грешака по доменима

	Број домена	Коефицијент варијације (%)	
		за промет	за број запослених
Области делатности	54	10	10
Сектори делатности	13	8	8

Под овим условима утврђено је да је потребан узорак обима 2080 јединица, при чему је 1108 пописних. Накнадном анализом, обим узорка је повећан на 2147 јединица и допуњен у оним областима делатности у којима је алоциран узорак обима мањег од 20.

Унутар стратума биран је прост случајан узорак секвенцијалном шемом избора уз помоћ перманентних случајних бројева. Према овој шеми, свакој јединици оквира придружује се случајан број из интервала (0,1). Јединице унутар сваког стратума h сортирају се у растући низ по придруженим случајним бројевима. Узорак обима n_h из стратума h чини првих n_h јединица сортиране листе, чији су случајни бројеви већи од почетка α из интервала (0,1). Овакав избор узорка је једноставан и омогућава координацију узорка истог истраживања у времену и различитих истраживања која се спроводе у истој периодици.

Оцене тотала, количника и пропорција изведене су по стандардном поступку за стратификован прост случајан узорак. Тако се оцене тотала израчунавају сумирањем пондерисаних вредности из узорка, при чему је пондер за јединице истог стратума једнак количнику броја јединица у стратуму и броја јединица у узорку. Оцењивање је изведено уз следеће специфичности:

- Првобитни пондери су кориговани за неодговор. Предузећа која су попунила упитник, која мирују/не послују, чија је делатност ван обухвата и она која су у стечају, укључена су у реализовани узорак. Разлог зашто су укључене и јединице које нису доставиле попуњен упитник (из наведених разлога) јесте тај што узорак одражава структуру оквира за избор узорка. На пример, пропорција оних који мирују/не послују у узорку приближно одговара тој пропорцији у оквиру. Искључивањем таквих јединица, резултати би имали више вредности које вероватно мање одговарају реалној ситуацији. Јединице које су затворене третиране су као да нису одговориле, подразумевајући да су по броју приближно

једнаке оним које су отворене, а нису предале завршни рачун за 2005. У оне које нису одговориле убрајане су и јединице које су одбиле да попуне упитник и чији је разлог неодговора непознат. Ово се не односи у потпуности на највеће јединице. Код њих разлог неодговара не може бити непознат. Осим тога, ако се нека велика јединица угаси, онда се она искључује из оквира, узорка и алокације.

- Стратуми без јединица, као и стратуми са само једном јединицом у реализовном узорку, спојени су са стратумима исте области делатности и то тако да се минимално промене пондери. Оваквих стратума нема пуно и то су стратуми који у планираном узорку нису имали више од 1 до 2 јединице.
- Информације о дезинтеграцији и интеграцији великих јединица коришћене су за ажурирање узорка, новонастале јединице су сврстане у одговарајуће стратуме, и то од квартала од када је та промена настала. Ове измене великих спровођене су и у оквиру и у алокацији узорка.
- Промене делатности констатоване на терену коришћене су у оцењивању, а не за измену стратификације. Изузетак су биле само измене великих правних лица које су се односиле на трансформације (интеграција, дезинтеграција и сл.). Ове измене великих спроведене су у узорку и у оквиру.
- Јединице са изузетно великим прометом издвојене су из стратума коме припадају, ако у том стратуму постоји неодговор. Њима је додељен првобитни пондер, 1. За стратуме из којих су оне искључене поново је израчунат број јединица и број јединица реализованог узорка (без тих екстремних јединица).
- Идентификоване су и неке јединице које нису пописне а чије су пондерисне вредности промета изузетно велике. За сада, њихове вредности и пондери нису мењани. Још увек нисмо у могућности да дефинишемо непристрасан поступак који би се примењивао из квартала у квартал за умањење ефекта таквих јединица на оцене тотала.

Претходни резултати се односе на текући квартал и израчунавају се непосредно након прикупљања и логичке контроле података. Тада се израчунавају коначни резултати за претходни квартал.

Због измена и допуна података, које су се одвијале током читаве године, уз оцене за четврти квартал, израђене су поново и коначне оцене за три претходна квартала.

Последња обрада је специфична и по следећем:

- По препоруци службе годишњег СБС-а, Нафтна индустрија Србије (НИС) подељена је у обради и оцењивању на 5 делова различите економске активности и различитог учешћа: подгрупа делатности 11101 (Вађење сирове нафте), са учешћем од 10,7%; подгрупа делатности 23201 (Производња деривата нафте), са учешћем од 58,1%; подгрупа делатности 50500 (Трговина на мало моторним горивима), са учешћем од 10,6%; подгрупа делатности 51510 (Трговина на велико чврстим, течним и гасовитим горивима), са учешћем од 16,5%, и подгрупа делатности 60300 (Цевоводни транспорт), са учешћем од 4,2%.
- Узорци из четири квартала усаглашени су тако да:
  - ако се у току године догодила само промена матичног броја, подаци су у свим кварталима исказани по измењеном матичном броју;
  - је узорак за све кварталне допуњен са јединицама које су накнадно придружене (Delta Real estate и VIP)
  - су у коначном оцењивању промене делатности са терена упоређене са променама које је доставила служба СПР-а за 2007. годину. Делатност је преузимања из датотеке промена СПР-а, осим у случају када она није била промењена у односу на делатност коју је јединица имала на почетку године (у време избора узорка за 2007. годину) а да је у току године на терену констатована промена.

3. Реализација узорка

Реализација узорка по територији и по секторима делатности у коначној обради дата је у табелама 2. и 3. Као што се види, нема значајних разлика из квартала у квартал. Укупна реализација узорка је око 82%. Најмања реализација узорка је за Београд (око 75%), у централној Србији је око 86%, а највећа је у Војводини, и то око 90%. При томе треба имати у виду да је планирани узорак за Београд већи него за друге територије и да је Статистика града Београда била далеко више оптерећена у прикупљању података од осталих регионалних одељења. Од укупно 2149 јединица у узорку у четвртом кварталу, 177 је одбило да одговори, 61 није нађена на адреси, 24 је угашено, 69 мирује, 9 је из делатности ван обухвата, 6 су у стечају и за 124 јединице није познат разлог неодговора. Слично је у претходним кварталима, с тим што је у четвртом кварталу за део јединица с непознатим разлогом неодзива установљено да одбијају сарадњу.

Посматрано по секторима, најмања реализација узорка је у Пословима са некретнинама и изнајмљивању (око 73%).

Табела 2. Реализација узорка по територијама и кварталима, 2007.

	Реализација узорка (%)			
	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал
Република Србија	82,2	82,3	82,7	82,0
Централна Србија без Београда	88,1	85,6	85,8	86,0
Београд	73,2	75,6	76,5	75,1
Војводина	90,9	90,3	89,8	89,6

Табела 3. Реализација узорка по секторима делатности и кварталима, 2007.

	Реализација узорка (%)			
	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал
УКУПНО	82,2	82,3	82,7	82,0
Пољопривреда, лов, шумарство и водопривреда	85,2	85,2	83,6	85,2
Рибарство	81,0	81,0	81,0	81,0
Вађење руда и камена	89,7	89,7	92,3	87,2
Прерађивачка индустрија	81,7	81,6	81,3	80,7
Производња ел. енергије, гаса и воде	97,7	97,7	97,7	97,7
Грађевинарство	82,1	85,7	84,8	87,5
Трговина на велико и мало, оправка	82,3	82,8	83,3	81,2
Хотели и ресторани	84,4	86,7	91,1	86,7
Саобраћај, складиштење и везе	83,1	85,8	83,1	84,5
Послови са некретнинама, изнајмљивање	71,4	72,3	74,8	72,8
Образовање	80,8	76,9	82,1	76,9
Здравствени и социјални рад	100,0	88,9	92,6	100,0
Др. комуналне, друштвене и личне услуге	88,2	85,5	87,3	89,1

Прецизност оцене мери се стандардном грешком оцене, квадратним кореном варијансе. Уз претпоставку да се расподела оцене може апроксимирати нормалном расподелом, често се прецизност оцене приказује интервалима поверења. Тако се за 95% интервал поверења границе интервала израчунавају на следећи начин:

$$\hat{Y} \pm 1,96 \cdot [\hat{V}(\hat{Y})]^{1/2}$$

где је $\hat{Y}$ оцена параметра популације (нпр. тотала или средње вредности популације), а $\hat{V}(\hat{Y})$ оцена варијансе. Други, често коришћени параметар прецизности за варијабле сталног знака, какве су у СБС-у, јесте коефицијент варијације. Коефицијент варијације је једнак стандардној грешци израженој као фракција или проценат праве вредности. На основу узорка одређује се оцена коефицијента варијације:

$$cv(\hat{Y}) = [\hat{V}(\hat{Y})]^{1/2} / \hat{Y}$$

Коефицијенти варијације оцена прихода и расхода за Србију – укупно, по кварталима, крећу се између 3% и 4,2%. Број запослених оцењен је по кварталима са грешком од 2% до 3%. Инвестиције су слабије оцењене, коефицијенти варијације по кварталима су између 6% и 10%.

У табели 4. приказане су оцене коефицијената варијације за приходе и расходе, по кварталима и секторима КД.

Посматрано по секторима, прецизност оцена прихода и расхода се разликује:

- најмање су прецизне оцене прихода и расхода за секторе Пољопривреда, шумарство и водопривреда, Грађевинарство и Хотели ресторани (коефицијенти варијације крећу се од 9,5% до 33,5%);
- коефицијенти варијације за секторе Здравствени и социјални рад и Образовање крећу се у границама од 10% до 19%;
- за остале секторе, коефицијенти варијације за приходе и расходе су испод 10%.

Табела 4. Коефицијенти варијације за оцене прихода и расхода по кварталима и секторима делатности

	2007.							
	I квартал		II квартал		III квартал		IV квартал	
	приходи	расходи	приходи	расходи	приходи	расходи	приходи	расходи
УКУПНО	3,7	3,6	3,8	3,6	3,4	3,3	4,1	4,0
Пољопривреда, лов, шумарство и водопривреда	22,4	21,5	15,2	14,1	10,6	12,0	30,7	32,5
Рибарство	9,4	5,8	14,6	13,4	10,8	9,1	7,9	10,2
Вађење руда и камена	1,3	1,5	2,2	1,7	3,6	3,0	1,3	0,9
Прерађивачка индустрија	3,6	3,5	4,0	3,3	4,1	4,0	4,2	3,6
Производња ел. енергије, гаса и воде	1,1	1,4	1,2	1,1	2,5	2,6	2,6	3,5
Грађевинарство	23,8	17,1	20,8	14,5	18,2	11,7	19,2	17,4
Трговина на велико и мало, оправка	8,9	8,7	8,9	8,8	7,6	7,6	9,3	9,4
Хотели и ресторани	11,8	10,5	20,2	20,1	9,5	9,8	16,0	22,9
Саобраћај, складиштење и везе	8,7	8,7	9,4	8,2	8,5	8,7	7,4	7,3
Послови са некретнинама, изнајмљивање	8,4	9,3	8,6	8,6	8,6	9,4	9,2	8,0
Образовање	12,0	10,4	14,1	11,1	14,9	12,6	14,0	15,9
Здравствени и социјални рад	16,8	17,5	13,6	18,7	11,0	14,3	14,1	11,7
Др. комуналне, друштвене и личне услуге	6,0	6,1	6,1	16,0	8,8	7,7	7,2	6,4

Део II: Резултати истраживања СБС-03 за 2007. годину

1. Резултати истраживања

У овој публикацији приказани су неки од основних резултата Тромесечног структурног истраживања о пословању предузећа (СБС-03) за 2007. годину. Пре него што они буду приказани, неопходно је поново истаћи неколико врло важних чињеница:

- Истраживање овог типа први пут је уведено у статистички систем у кварталној периодици. С обзиром на то да је истраживање имало карактер пробног истраживања, мора се узети у обзир да су резултати претходни.
- Обухваћена су предузећа и друга правна лица тржишно оријентисана, која су по свом функционисању сврстана у нефинансијски (пословни) институционални сектор.
- Предузећа су разврстана према претежности делатности предузећа (за извештајну јединицу у целини).
- Основни извори података за попуњавање извештаја су књиговодствена евиденција предузећа (финансијско и погонско књиговодство) и остале евиденције (пореска, кадровска) и обрачуни. С обзиром на то да предузећа, у великом броју случајева, у моменту попуњавања обрасца немају прокњижене тражене вредности, календарска извештајна тромесечја и књиговодствено приказане вредности не поклапају се у потпуности.
- Подаци су дати у текућим ценама, тј. није искључен утицај повећања цена (инфлација).
- Подаци се односе само на једну годину па није било могуће анализирати годишњу димамику резултата, што ће бити укључено у публикацији са резултатима за 2008. годину.

1.1. Пословни приходи и пословни расходи

На основу оцене резултата овог истраживања у 2007. години, у Србији су предузећа нефинансијског сектора остварила у сва 4 квартала веће приходе од расхода. Структура по кварталима показује да су највећи приходи и расходи били у четвртом кварталу (30,7% приходи и 31,3% расходи), док се учешће остала три квартала кретало од 20,1% (и приходи и расходи) у првом кварталу, преко 23,6% (приходи) и 23,2% (расходи) у другом кварталу, до 25,6% (приходи) и 25,4% (расходи) у трећем кварталу.

Табела 5. Структура пословних прихода и пословних расхода, 2007.

	укупно	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал
Пословни приходи	100,0	20,1	23,6	25,6	30,7
Пословни расходи	100,0	20,1	23,2	25,4	31,3

%

1.1.1. Пословни приходи

Табела 6. Ланчани квартални индекси пословних прихода по секторима делатности, 2007.

	$\frac{\text{II квартал}}{\text{I квартал}}$	$\frac{\text{III квартал}}{\text{II квартал}}$	$\frac{\text{IV квартал}}{\text{III квартал}}$
УКУПНО	117,1	108,7	120,0
Пољопривреда лов, шумарство, водопривреда и рибарство	127,3	103,5	167,0
Вађење руда и камена	103,5	145,3	115,4
Прерађивачка индустрија	121,3	110,7	112,4
Производња ел. енергије, гаса и воде	91,7	99,6	145,1
Грађевинарство	162,0	105,2	163,1
Трговина	116,9	111,0	113,8
Хотели и ресторани	154,5	101,8	109,0
Саобраћај, складиштење и везе	100,1	96,2	105,5
Пословне услуге	128,9	116,6	143,0
Образовање, здравство и остале услуге	113,3	121,5	121,5

Из квартала у квартал (ланчани индекси), највећи раст пословних прихода остварен је у четвртном кварталу, у односу на трећи квартал, (20,0%), и у другом, у односу на први квартал, (за 17,1%). У другом, у односу на први квартал, највећи раст забележен је у секторима Грађевинарство (за 62%) и Хотели и ресторани (за 54,5%), а најмањи у секторима Саобраћај, складиштење и везе (за 0,1%) и Вађење руда и камена (за 3,5%).

У трећем кварталу, у односу на други квартал, највећи раст забележен је у секторима Вађење руда и камена (за 45,3%) и Образовање здравство и остале услуге (за 21,5%), док је у секторима Саобраћај, складиштење и везе и Производња електричне енергије, гаса и воде забележен пад од 3,8% односно 0,4%.

У четвртном кварталу, у односу на трећи квартал, највећи раст забележен је у секторима Пољопривреда, лов, шумарство, водопривреда и рибарство (за 67%) и Грађевинарство (за

63,1%), док је најмањи раст остварен у секторима Саобраћај, складиштење и везе (за 5,5%) и Хотели и ресторани (за 9%).

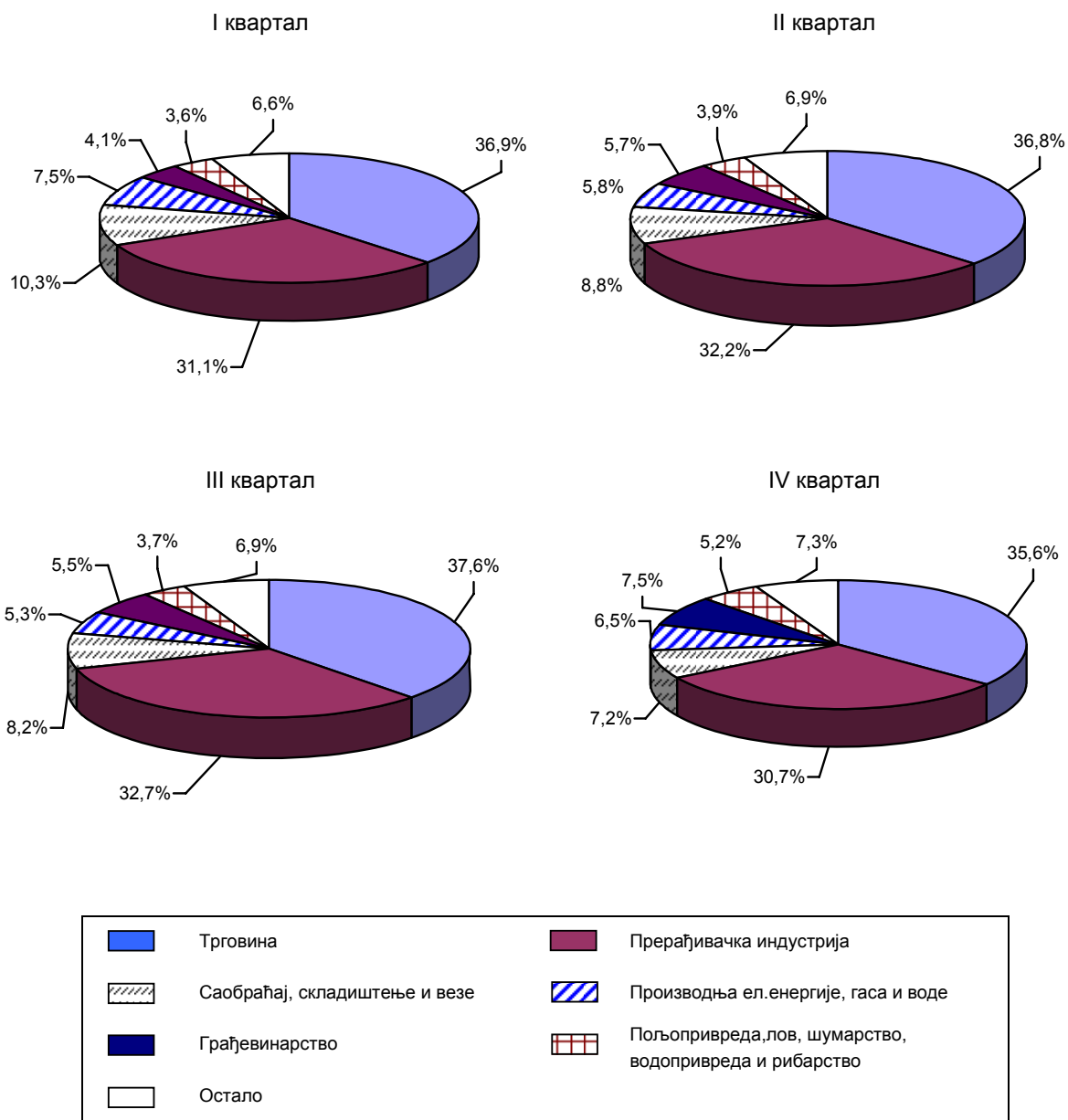
Табела 7. Структура пословних прихода по секторима делатности и кварталима, 2007.

	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал
УКУПНО	100,0	100,0	100,0	100,0
Пољопривреда, лов, шумарство, водопривреда и рибарство	3,6	3,9	3,7	5,2
Вађење руда и камена	1,6	1,4	1,9	1,8
Прерађивачка индустрија	31,1	32,2	32,7	30,7
Производња ел. енергије, гаса и воде	7,5	5,8	5,3	6,5
Грађевинарство	4,1	5,7	5,5	7,5
Трговина	36,9	36,8	37,6	35,6
Хотели и ресторани	0,5	0,7	0,5	0,5
Саобраћај, складиштење и везе	10,3	8,8	8,2	7,2
Пословне услуге	3,1	3,4	3,0	3,6
Образовање, здравство и остале услуге	1,4	1,4	1,5	1,5

Посматрано по секторима највеће учешће у пословним приходима имали су Трговина (35,6-37,6%) и Прерађивачка индустрија (30,7-32,7%). Учешће ових двају сектора креће се од 66,3% до 70,3% по кварталима. Учешће осталих сектора је знатно мање и варира од квартала до квартала, зависно од сезонског карактера пословања.

Посматрано по макросекторима груписаним на део који обухвата секторе Пољопривреда, Индустрија и Грађевинарство (А – Ђ) и део који обухвата услуге (Е – М, изузев И и К), учешће Пословних услуга је незнатно веће од учешћа Пољопривреде, Индустрије и Грађевинарства у прва три квартала и креће се од 52,2% у првом кварталу, преко 51% у другом кварталу, до 50,8% у трећем кварталу. У четвртном кварталу учешће Пољопривреде, Индустрије и Грађевинарства веће је од учешћа услуга и износи 51,6%.

Графикон 1. Структура пословних прихода по секторима делатности и кварталима, 2007.

Табела 8. Структура пословних прихода по елементима прихода и по кварталима, 2007.

	Пословни приходи				
	укупно	приходи од продаје робе, производа и услуга	приходи од активирања учинака и робе	приходи од премија, субвенција, дотација и сл.	други пословни приходи
I квартал	100,0	97,6	0,5	0,7	1,2
II квартал	100,0	97,7	0,6	0,7	1,1
III квартал	100,0	97,7	0,5	0,6	1,1
IV квартал	100,0	97,2	0,8	0,8	1,2

У структури пословних прихода, посматрано по њиховим елементима и кварталима, убедљиво највеће учешће имају приходи од продаје робе, производа и услуга (ово учешће је скоро непромењено и креће се од 97,2% у четвртном кварталу до 97,7% у другом и трећем кварталу). Други пословни приходи (они који су остварени од закупнина, чланарина, тантијема, лиценцих накнада итд.) учествују у укупним приходима између 1,1% и 1,2%, док је учешће прихода од активирања учинака робе и прихода од премија, субвенција, дотација скоро изједначено и креће се од 0,6% до 0,8% за приходе од премија, субвенција, дотација и од 0,5% до 0,8% за приходе од активирања учинака и робе.

1.1.2. Пословни расходи

Табела 9. Ланчани квартални индекси пословних расхода по секторима делатности, 2007.

	<u>II квартал</u> I квартал	<u>III квартал</u> II квартал	<u>IV квартал</u> III квартал
УКУПНО	115,7	109,2	123,4
Пољопривреда, лов, шумарство, водопривреда и рибарство	119,7	94,7	174,2
Вађење руда и камена	114,2	145,2	120,3
Прерађивачка индустрија	120,9	112,7	116,5
Производња ел. енергије, гаса и воде	83,3	99,4	176,0
Грађевинарство	138,2	110,9	158,4
Трговина	118,8	109,6	114,5
Хотели и ресторани	160,3	75,2	149,4
Саобраћај, складиштење и везе	98,7	105,1	112,0
Пословне услуге	120,5	104,9	133,2
Образовање, здравство и остале услуге	124,2	104,7	112,7

Кретање пословних расхода из квартала у квартал (ланчани индекси) на исти начин прати кретање прихода из квартала у квартал: највећи раст остварен је у четвртном кварталу, у односу на трећи квартал, (23,4%), и у другом, у односу на први квартал, (15,7%).

У другом кварталу, у односу на први квартал, највећи раст забележен је у секторима Хотели и ресторани (за 60,3%) и Грађевинарство (за 38,2%), док је у секторима Производња електричне енергије, гаса и воде и Саобраћај, складиштење и везе забележен пад од 16,7% односно 1,3%.

У трећем кварталу, у односу на други квартал, највећи раст забележен је у секторима Вађење руда и камена (за 45,2%) и Грађевинарство (за 10,9%), док је у секторима Хотели и ресторани и Пољопривреда, лов, шумарство, водопривреда и рибарство забележен пад од 24,8% односно 5,3%.

У четвртном кварталу, у односу на трећи квартал, највећи раст забележен је у секторима Производња електричне енергије, гаса и воде (за 76%) и Пољопривреда, лов, шумарство, водопривреда и рибарство (за 74,2%), док је намањи раст остварен у секторима Саобраћај, складиштење и везе (за 12%) и Образовање, здравство и остале услуге (за 12,7%).

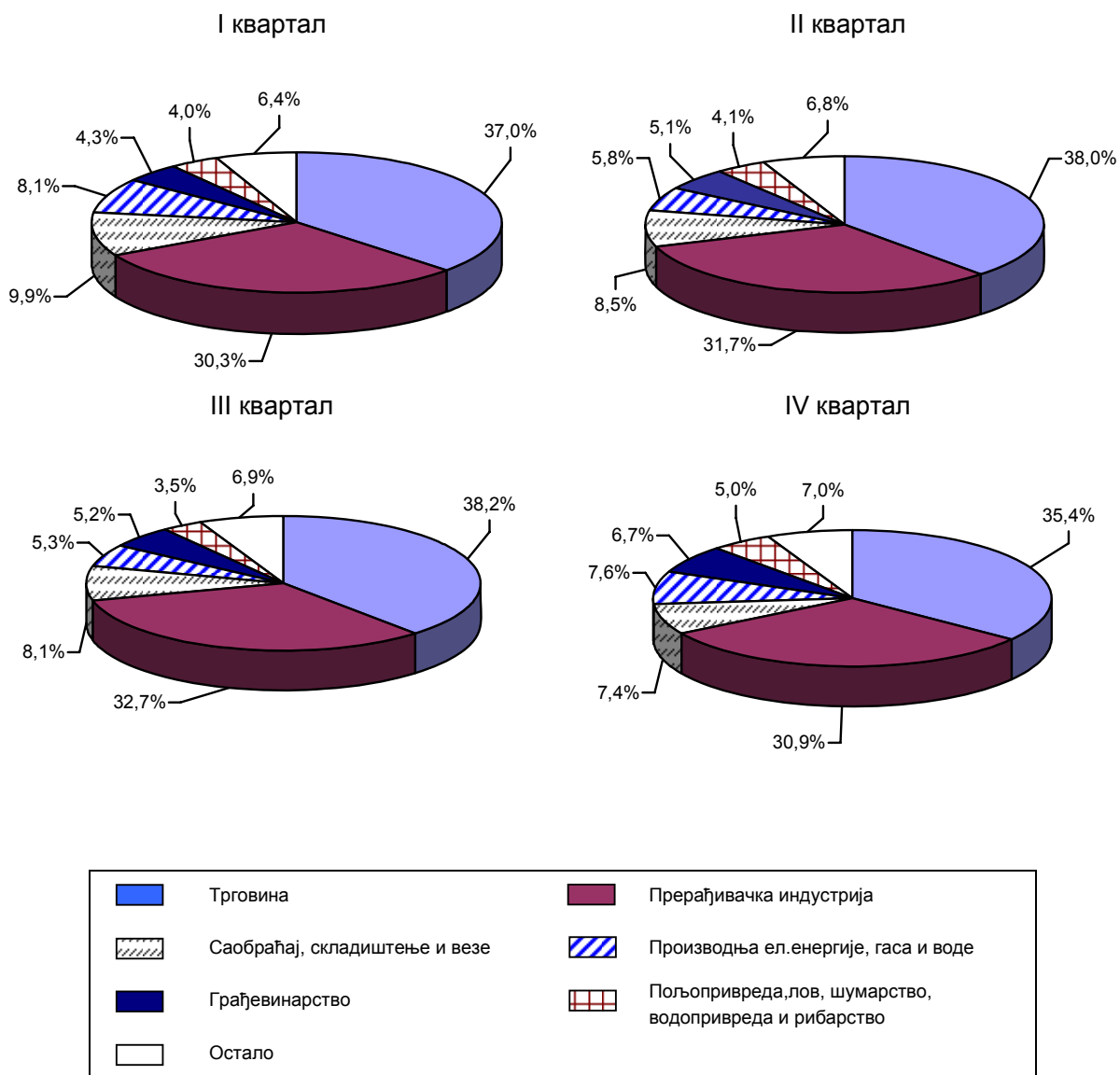
Табела 10. Структура пословних расхода по секторима делатности и кварталима, 2007.

	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал
УКУПНО	100,0	100,0	100,0	100,0
Пољопривреда, лов, шумарство, водопривреда и рибарство	4,0	4,1	3,5	5,0
Вађење руда и камена	1,5	1,5	2,0	2,0
Прерађивачка индустрија	30,3	31,7	32,7	30,9
Производња ел. енергије, гаса и воде	8,1	5,8	5,3	7,6
Грађевинарство	4,3	5,1	5,2	6,7
Трговина	37,0	38,0	38,1	35,4
Хотели и ресторани	0,5	0,7	0,5	0,6
Саобраћај, складиштење и везе	9,9	8,5	8,1	7,4
Пословне услуге	3,0	3,1	3,0	3,2
Образовање, здравство и остале услуге	1,4	1,5	1,4	1,3

Посматрано по секторима, највеће учешће у пословним расходима, као и у пословним приходима, имају Трговина (35,4-38,1%) и Прерађивачка индустрија (30,3-32,7%). Учешће ових двају сектора креће се од 66,3% до 70,8% по кварталима. Учешће осталих сектора је знатно мање и варира из квартала у квартал, зависно од сезонског карактера пословања.

Посматрано по макросекторима груписаним на део који обухвата секторе Пољопривреда, Индустрија и Грађевинарство (А – Ђ) и део који обухвата услуге (Е – М, изузев И и К), учешће Пословних услуга је незнатно веће од учешћа Пољопривреде, Индустрије и Грађевинарства у прва три квартала и креће се од 51,8% у првом кварталу, преко 51,7% у другом кварталу, до 51,2% у трећем кварталу. У четвртном кварталу учешће Пољопривреде, Индустрије и Грађевинарства веће је од учешћа услуга и износи 52,1%.

Графикон 2. Структура пословних расхода по секторима делатности и кварталима 2007.

Табела 11. Структура пословних расхода по елементима расхода и кварталима, 2007.

	Пословни расходи						
	укупно	набавна вредност продате робе	трошкови материјала	трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи	трошкови производних услуга	трошкови амортизације	нематеријални трошкови, осим трошкова пореза и трошкова доприноса
УКУПНО	100,0	43,7	26,9	12,8	9,4	4,1	3,2
I квартал	100,0	44,0	26,4	13,8	8,1	4,4	3,4
II квартал	100,0	43,1	26,7	13,6	9,1	4,0	3,4
III квартал	100,0	44,9	26,8	12,7	8,9	3,8	2,9
IV квартал	100,0	42,9	27,6	11,6	10,7	4,2	3,0

У структури пословних расхода, посматрано по њиховим елементима и кварталима, највеће учешће у укупном има набавна вредност продате робе - просечно 43,7% (ово учешће креће се од 42,9% у четвртом кварталу до 44,9% у трећем кварталу). Трошкови материјала учествују у укупним расходима просечно са 26,9% (највише су учествовали у четвртом кварталу: 27,6%, а најмање у првом: 26,4%). Затим следе трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи са просечним учешћем од 12,8%; трошкови производних услуга са 9,4%, трошкови амортизације са просечно 4,1%, а најмање учешће имају нематеријални трошкови, осим трошкова пореза и доприноса, са просеком од 3,2%.

1.2. Инвестиције

Табела 12. Ланчани квартални индекси остварених инвестиција у материјална основна средства, 2007.

	$\frac{\text{II квартал}}{\text{I квартал}}$	$\frac{\text{III квартал}}{\text{II квартал}}$	$\frac{\text{IV квартал}}{\text{III квартал}}$
УКУПНО	105,6	99,6	134,8
Грађевински радови	99,9	104,4	144,6
Домаћа опрема са монтажом	113,6	94,8	125,4
Увозна опрема са монтажом	102,7	94,1	139,3
Основно стадо и дугодишњи засади	43,1	260,3	78,1
Земљиште	89,9	166,5	127,9

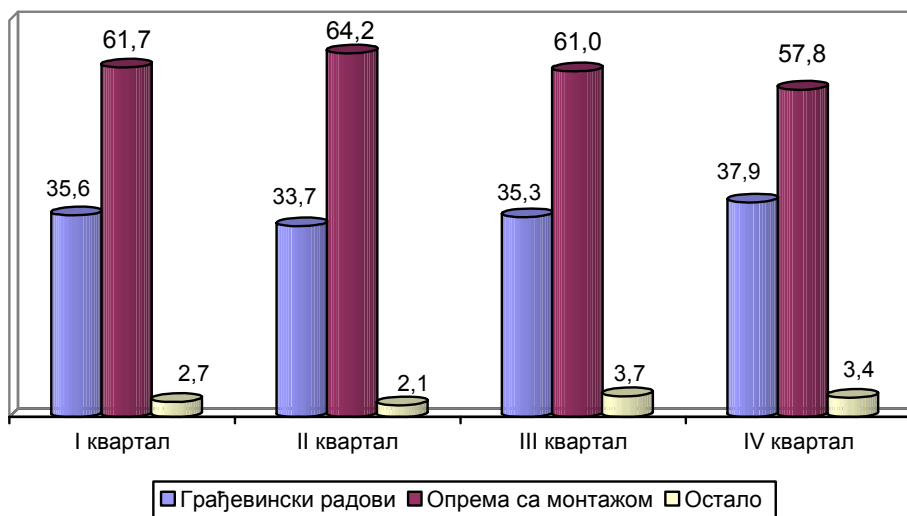
Посматрано из квартала у квартал (ланчани индекси), највећи раст инвестиција у материјална основна средства остварен је у четвртом кварталу, у односу на трећи квартал, (за 34,8%) и у другом кварталу, у односу на први квартал, (за 5,6%). У трећем кварталу, у односу на други квартал, забележен је незнатан пад од 0,4%.

Табела 13. Остварене инвестиције у материјална основна средства по техничкој структури, 2007.

	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал
УКУПНО	100,0	100,0	100,0	100,0
Грађевински радови	35,6	33,7	35,3	37,9
Опрема са монтажом	61,7	64,2	61,0	58,8
Основно стадо и дугогодишњи засади	0,4	0,2	0,4	0,2
Земљиште	2,3	1,9	3,3	3,1

Структура остварених инвестиција у сва четири квартала 2007. године релативно је стабилна. Учешће инвестиција у опрему са монтажом највеће је у другом кварталу (64,2%), а најмање у четвртом кварталу (58,8%). Учешће остварених инвестиција у грађевинске радове највеће је у четвртом кварталу (37,9%). Учешће остварених инвестиција у земљиште износи у просеку око 3%, а најмање је учешће остварених инвестиција у основно стадо и дугогодишње засаде (просечно 0,3%).

Графикон 3. Техничка структура остварених инвестиција у материјална основна средства по кварталима, 2007. у %

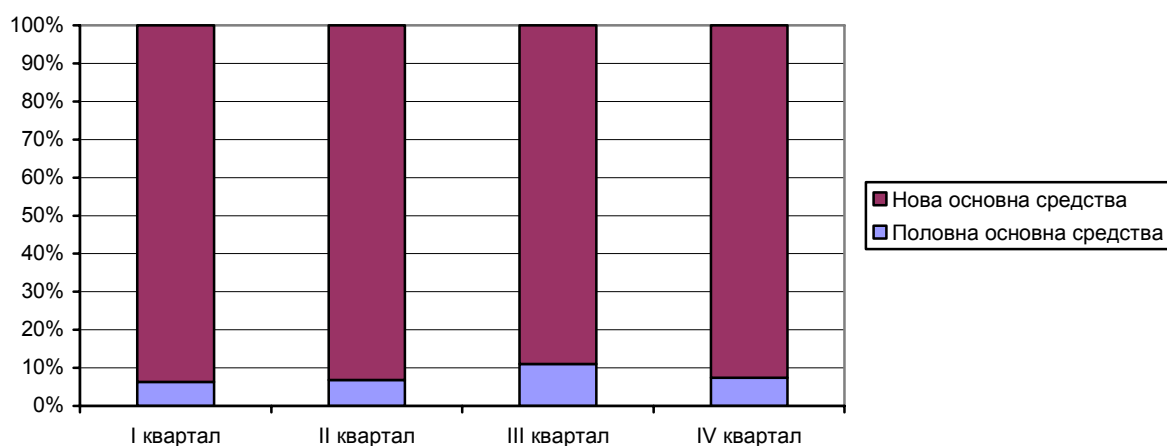
Табела 14. Структура остварених инвестиција у материјална основна средства по карактеру изградње, по кварталима, 2007.

%

	Укупно	Нова основна средства	Половна средства основна	Укупно	Нова основна средства	Половна основна средства
Квартал	Први			Други		
УКУПНО	100,0	93,7	6,3	100,0	93,2	6,8
Грађевински радови	100,0	94,8	5,2	100,0	85,9	14,1
Опрема са монтажом	100,0	92,0	8,0	100,0	97,4	2,6
Основно стадо и дугодишњи засади	100,0	100,0	0,0	100,0	100,0	0,0
Земљиште	100,0	48,2	51,8	100,0	53,8	46,3
Квартал	Трећи			Четврти		
УКУПНО	100,0	89,0	11,0	100,0	92,6	7,4
Грађевински радови	100,0	77,2	22,8	100,0	91,6	8,4
Опрема са монтажом	100,0	94,9	5,1	100,0	93,8	6,2
Основно стадо и дугодишњи засади	100,0	99,9	0,1	100,0	80,1	19,9
Земљиште	100,0	75,9	24,1	100,0	42,4	57,6

Највећи део инвестиција (у просеку преко 90%) остварено је у нова основна средства. Највеће је учешће нових основних средстава у оствареним инвестицијама у првом кварталу (93,7%), а најмање у трећем (89,0%).

Графикон 4. Структура остварених инвестиција у материјална основна средства по карактеру изградње, по кварталима, 2007.

1.3. Индикатори по запосленом

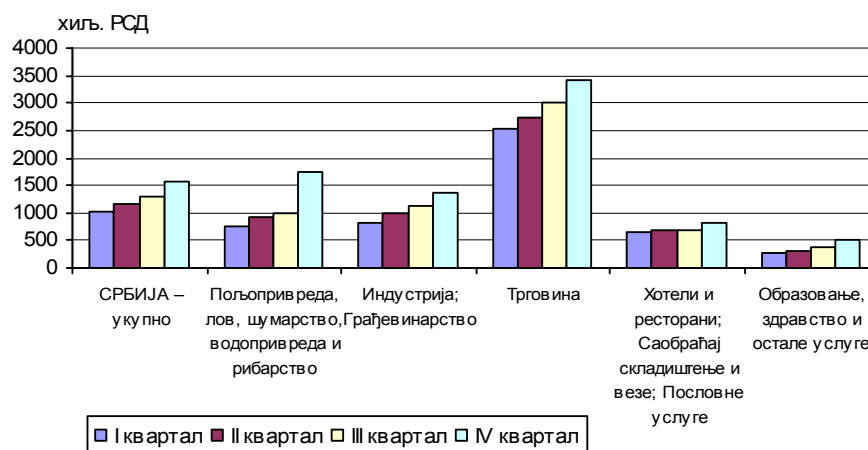
Табела 15. Укупан промет по запосленом, по кварталима и секторима КД, 2007

хиљ. РСД

Сектор КД	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал
Укупно	1012,2	1173,4	1302,3	1588,2
Пољопривреда, лов, шумарство, водопривреда и рибарство	748,0	934,0	977,0	1749,4
Вађење руда и камена	642,8	599,3	972,2	1097,9
Прерађивачка индустрија	790,8	990,5	1133,0	1277,8
Производња ел. енергије, гаса и воде	1707,9	1546,4	1458,3	2100,5
Грађевинарство	525,4	861,2	915,9	1554,6
Трговина	2516,5	2751,6	3001,3	3414,0
Хотели и ресторани	217,1	294,4	313,5	296,9
Саобраћај, складиштење и везе	757,5	743,4	763,2	907,5
Пословне услуге	572,4	698,3	663,5	904,3
Образовање, здравство и остале услуге	270,9	310,3	386,3	503,8

Највећа продајна способност предузећа, посматрана оствареним прометом по запосленом, забележена је у секторима Трговина - са просечном кварталном вредношћу од 2930 хиљада РСД, што је 2,3 пута веће од укупног просека, и Производња електричне енергије, гаса и воде, са просеком од 1705 хиљада РСД, што је за 34,6% веће од укупног просека. Продајна способност мања од просека забележена је у свим осталим секторима.

Графикон 5. Укупан промет по запосленом, по кварталима и макросекторима КД, 2007.

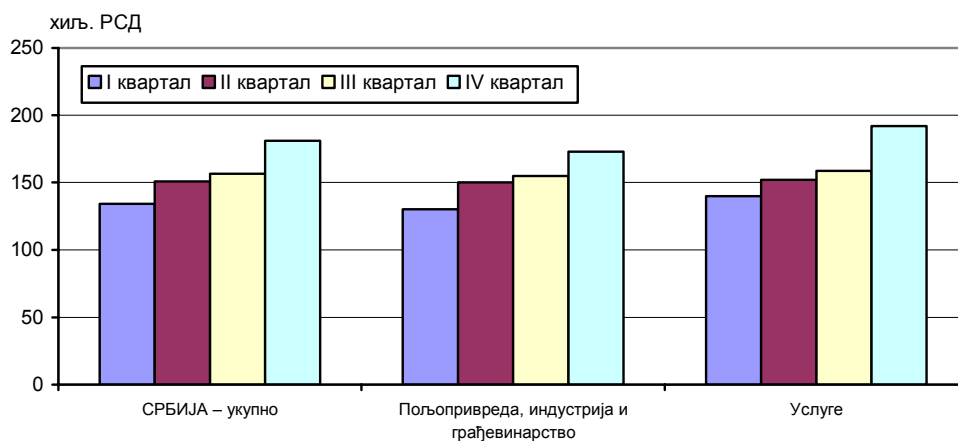
Табела 16. Трошкови зарада, накнада зарада и остала лична примања по запосленом, по кварталима и секторима, 2007.

хиљ. РСД

Сектор КД	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал
Укупно	134,2	150,8	156,5	181,0
Пољопривреда, лов, шумарство, водопривреда и рибарство	113,1	127,2	131,1	150,8
Вађење руда и камена	182,3	188,3	202,9	220,9
Прерађивачка индустрија	121,8	143,7	148,3	166,2
Производња ел. енергије, гаса и воде	176,2	201,6	200,4	222,3
Грађевинарство	141,5	152,2	158,1	173,4
Трговина	125,2	130,5	140,5	180,8
Хотели и ресторани	99,8	119,9	113,2	130,0
Саобраћај, складиштење и везе	155,0	169,5	167,2	205,5
Пословне услуге	163,3	186,4	193,1	209,4
Образовање, здравство и остале услуге	136,7	152,3	177,9	206,6

Уколико се као један од индикатора кретања продуктивности рада посматрају трошкови зарада, накнада зарада и остала лична примања по запосленом, продуктивност већу од укупног просека (155,4 хиљаде динара) забележили су сектори: Производња електричне енергије, гаса и воде (за 29%); Вађење руда и камена (за 28%); Пословне услуге (за 21%); Саобраћај, складиштење и везе (за 12%); образовање, здравство и остале услуге (за 7,5%) и Грађевинарство (за 0,4%). Најмању продуктивност (мању од просека) забележили су сектори: Хотели и ресторани (за 25%); Пољопривреда, шумарство, водопривреда и рибарство (за 16%) и сектори Трговина и Прерађивачка индустрија са продуктивношћу мањом од укупног просека за 6,9%.

Графикон 6. Трошкови зарада, накнада зарада и остала лична примања по запосленом. по кварталима и макросекторима, 2007.

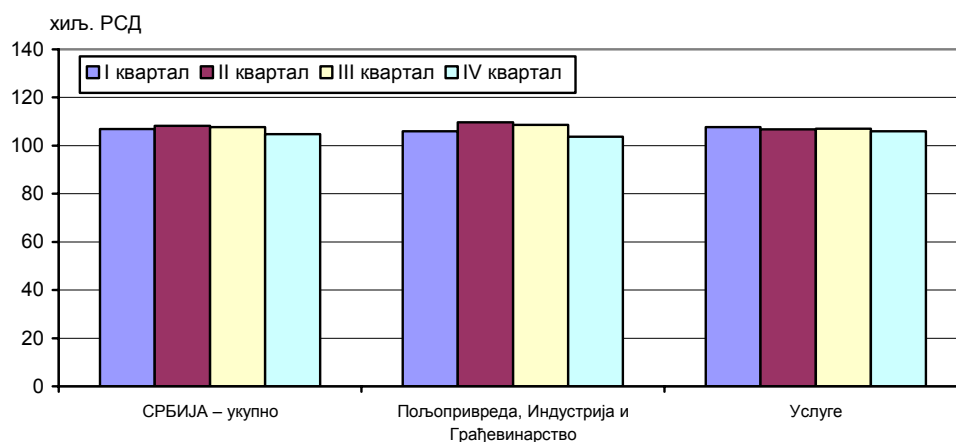

Табела 17. Пословна економичност по кварталима и секторима КД

	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал
УКУПНО	106,9	108,2	107,8	104,8
Пољопривреда, лов, шумарство, водопривреда и рибарство	97,1	103,3	113,0	108,3
Вађење руда и камена	111,9	101,4	101,5	97,4
Прерађивачка индустрија	109,4	109,8	107,8	104,0
Производња ел.енергије, гаса и воде	98,4	108,3	108,6	89,5
Грађевинарство	101,6	119,1	113,0	116,4
Трговина	106,5	104,8	106,1	105,5
Хотели и ресторани	107,2	103,3	120,8	88,2
Саобраћај, складиштење и везе	111,0	112,5	108,9	102,6
Пословне услуге	110,5	118,2	108,4	116,3
Образовање, здравство и остале услуге	110,4	100,7	112,2	121,0

Уколико се као индикатор пословне економичности посматра покривеност пословних расхода пословним приходима (пословни приходи/пословни расходи x 100), пословну економичност већу од укупног просека (106,8) забележили су сектори Грађевинарство (113,8), Пословне услуге (113,7), образовање, здравство и остале услуге (111,5), Саобраћај, складиштење и везе (108,5) и Прерађивачка индустрија (107,4). Нижа пословна економичност од укупног просека забележена је у секторима Пољопривреда, шумарство, водопривреда и рибарство (106,1), Трговина (105,7), Хотели и ресторани (102,9), Вађење руда и камена (101,9) и производња електричне енергије, гаса и воде (99,3).

Графикон 7. Пословна економичност (пословни приходи/пословни расходи), по кварталима и макросекторима, 2007.

ДЕО III: Прилог

**Образац Квартално структурно истраживање о пословању
предузећа за IV квартал 2007. године (СБС-03)**

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

Републички завод за
статистику

Образац СБС – 03

Уредба о утврђивању појединих
статистичких истраживања
"Службени гласник РС", број 60/2007

ТРОМЕСЕЧНИ СТРУКТУРНИ ИЗВЕШТАЈ О ПОСЛОВАЊУ ПРЕДУЗЕЋА

за IV тромесечје 2007. године

ПОДАЦИ О ПРЕДУЗЕЋУ ЗА КОЈЕ СЕ ПОДНОСИ ИЗВЕШТАЈ

1. Пословно име _____
2. Матични број _____
3. Општина _____ Насеље (место) _____
- Улица и кућни број _____ Телефон _____
- e-mail _____
5. Делатност - подгрупа _____
(одговор написати текстом и шифром)

ПОПУЊАВА СТАТИСТИКА

0 4 0 1			
Шифра стат. истраж.			
_ _ _ _ _ _ _			
Матични број			
_ _ _ _ _ _ _			
Општина			
_ _ _		_ _ _ _ _ _ _	
Одељење		Редни бр. у узорку	
_ _ _ _ _ _ _			
Делатност			
_		_ _ _ _ _ _ _	
Тромесечје		Година	

Поштовани,

Републички завод за статистику Србије у 2007. години први пут спроводи Тромесечно структурно истраживање о пословању предузећа. Ваше предузеће изабрано је да буде део узорка овог истраживања. Молимо вас да нам помогнете тако што ћете коректно попунити овај образац, а ми ћемо вам, уколико имате било каквих дилема или потешкоћа, са задовољством помоћи. За сва обавештења можете се обратити на телефон Републичког завода за статистику Србије (011/2412-922, локали: 278 и 380).

Подаци које нам будете доставили биће строго поверљиви и употребљени само у статистичке сврхе.

Намена статистичког извештаја $\Rightarrow$ Резултати овог извештаја намењени су за оцењивање структуре и динамике економских активности предузећа и економских кретања у целини, као и за обезбеђивање података за квартални обрачун макроекономских агрегата.

Ко попуњава извештај $\Rightarrow$ Овај извештај попуњава рачуновођа или друго одговорно лице, уз коришћење упутства за састављање извештаја. У позицијама су наведене групе рачуна и рачуни према важећим рачуноводственим прописима Републике Србије и Контног оквира за предузећа, задруге и предузетнике.

Шта очекујемо од вас $\Rightarrow$ Очекујемо да на постављена питања о пословању вашег предузећа дате тачне податке. У случају да их немате, молимо вас за поуздане процене. Уколико коректно попуњен извештај доставите у предвиђеном року, омогућићете нам да податке благовремено ставимо на располагање корисницима, а себе ћете поштедети наших писаних и телефонских ургенција.

Сви подаци односе се на IV тромесечје 2007. године, а вредносни подаци дају се у хиљадама динара (без децимала).

ТАБЕЛА 1. ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ за IV тромесечје 2007. године

		Група рачуна или рачун	У хиљадама динара (01.10.2007 – 31.12.2007)
01	Приходи од продаје робе, производа и услуга	60, 61	
02	Приходи од активирања учинака и робе	62	
03	Приходи од премија, субвенција, дотација, регреса и сл.	640	
04	Други пословни приходи	65	

ТАБЕЛА 2. ПОСЛОВНИ РАСХОДИ за IV тромесечје 2007. године

		Група рачуна или рачун	У хиљадама динара (01.10.2007 – 31.12.2007)
01	Набавна вредност продате робе	50	
02	Трошкови материјала	51	
03	Трошкови зарада и накнада зарада (брutto)	520	
04	Трошкови пореза и доприноса на зараде и накнаде зарада на терет послодавца	521	
05	Накнаде физичким лицима која нису запослени	522, 523, 524, 525 и 526	
06	Остали лични расходи и накнаде	529	
07	Трошкови производних услуга	53	
08	Трошкови амортизације	540	
09	Нематеријални трошкови, осим трошкова пореза и трошкова доприноса	55, осим рачуна 555 и 556	

ТАБЕЛА 3. ЗАЛИХЕ за IV тромесечје 2007. године

		у хиљадама динара	
		Стање на почетку трмесечја (01.10.2007) ¹⁾	Стање на крају тромесечја (31.12.2007)
01	Залихе материјала		
02	Залихе недовршене производње		
03	Залихе готових производа		
04	Залихе робе		

¹⁾ **Важна напомена:** Вредност залиха са стањем на почетку тромесечја (01.10.2007) **требало би** да буде једнака вредности залиха са стањем на крају претходног тромесечја (30.09.2007) коју сте приказали у претходном упитнику), за сваку појединачну позицију. Уколико се ова два податка разликују, молимо вас да разлог неслагања напишете у простор предвиђен за напомене.

ТАБЕЛА 4. БРОЈ ЗАПОСЛЕНИХ

		Тромесечни просек за период (01.10.2007 – 31.12.2007)
01	Број запослених	

ТАБЕЛА 5. ИНВЕСТИЦИЈЕ У МАТЕРИЈАЛНА ОСНОВНА СРЕДСТВА за IV тромесечје 2007. године

1	2	Вредност инвестиција у хиљадама динара (01.10.2007 – 31.12.2007)		
		укупно (4+5)	нова основна средства	половна основна средства
1	2	3	4	5
01	УКУПНО (02+05+08+11+12)			
02	Грађевински радови (03+04)			
03	Стамбене зграде			
04	Остале грађевине и зграде			
05	Домаћа опрема с монтажом (06+07)			
06	Транспортна средства			
07	Уређаји, машине и остала опрема			
08	Увозна опрема с монтажом (09+10)			
09	Транспортна средства			
10	Уређаји, машине и остала опрема			
11	Основно стадо и дугогодишњи засади			
12	Земљиште			

ТАБЕЛА 6. ВРЕДНОСТ ПРОДАЈЕ ПОЛОВНИХ МАТЕРИЈАЛНИХ ОСНОВНИХ СРЕДСТАВА

за IV тромесечје 2007. године

		Вредност у хиљадама динара (01.10.2007 – 31.12.2007)
01	Продаја половних материјалних основних средстава - дезинвестирање	

Пре састављања извештаја прочитати Упутство за попуњавање обрасца

ТАБЕЛА 1. ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ

У овој табели приказује се вредност остварених пословних прихода за IV тромесечје 2007. године, према подацима из финансијског књиговодства. Приходе од продаје прикажите без пореза на додату вредност који се обрачунава при продаји производа и услуга. Позиција "Други пословни приходи" обухвата приходе од закупа, чланарина, тантијема и остале пословне приходе.

ТАБЕЛА 2. ПОСЛОВНИ РАСХОДИ

У овој табели приказује се вредност обрачунатих трошкова и пословних расхода насталих у IV тромесечју 2007. године, према подацима из финансијског књиговодства. У позицију 05, "Накнаде физичким лицима која нису запослени", уписати збирну вредност ставки на рачунима: 522 (Трошкови накнада по уговору о делу) + 523 (Трошкови накнада по ауторским уговорима) + 524 (Трошкови накнада по уговору о привременим и повременим пословима) + 525 (Трошкови накнада физичким лицима по основу осталих уговора) + 526 (Трошкови накнада члановима управног и надзорног одбора).

Уколико нисте у могућности да обезбедите податак или поуздану процену вредности трошкова амортизације (позиција 08), упишите 1/4 вредности за прошлу годину.

ТАБЕЛА 3. ЗАЛИХЕ

У овој табели приказује се стање вредности залиха материјала, недовршене производње, готових производа и робе на почетку (01.10.2007.) и на крају (31.12.2007.) IV тромесечја 2007. године. Податке прикажите на основу погонског и финансијског књиговодства.

ТАБЕЛА 4. БРОЈ ЗАПОСЛЕНИХ

"**Број запослених**". Овде се уписује број особа које раде у предузећу и које имају уговор о запошљавању, а плаћена су за свој рад. Број запослених обухвата све особе које се налазе на платном списку, укључујући и оне које раде код куће, приправнике, плаћене власнике и плаћене чланове породице, лица која су привремено одсутна, она која не раде пуно радно време, привремене и сезонске раднике. Не обухватају се неплаћени власници и неплаћени чланови породице, као и лица одсутна на неодређено време (дуготрајна боловања, војна служба и сл.).

Подаци о броју запослених радника дају се на основу кадровске или друге евиденције предузећа, а просек за извештајно тромесечје рачуна се као збир стања крајем сваког месеца, подељен на три, исказан без децимала.

ТАБЕЛА 5. ИНВЕСТИЦИЈЕ У МАТЕРИЈАЛНА ОСНОВНА СРЕДСТВА

Остварене инвестиције у току извештајног тромесечја представљају вредност ефективно извршене изградње, израде или набавке објеката, опреме и осталог, без обзира на то да ли су завршене или нису и да ли је њихова исплата извршена или не.

Вредност остварених инвестиција обухвата све врсте улагања у нове капацитете, као и: улагања у проширење, реконструкцију, модернизацију и доградњу постојећих или замену застарелих, истрошених или уништених капацитета и значајније поправке (генерални ремонт) извршене од стране трећих лица или самог предузећа.

У набавну вредност инвестиција треба укључити: цену произвођача, трговинску маржу, транспортне трошкове, трошкове монтаже, трошкове израде студија, пројеката, инвестиционих елабората, експертиза, техничког прегледа, преноса власништва као и све индиректне порезе, таксе и накнаде.

Порез на додату вредност (ПДВ) не укључује се у ову вредност, осим у случају да предузеће нема права на одбитак претходног пореза.

Уколико су основна средства произведена тј. изграђена у сопственој режији и користе се за сопствене потребе, вредност ових средстава треба приказати по трошковима производње тј. по цени коштања.

Вредност остварених инвестиција треба приказати према фактурама примљеним од добављача тј. извођача радова. У случају да инвестициони радови трају дуже време, онда инвестиције за извештајно тромесечје треба приказати у пропорцији са степеном извршења уговорних (привременим ситуацијама) грађевинских радова, тј. према рачуноводственом методу процентуалног извршења.

У вредност инвестиција треба укључити и вредност основних средстава која су набављена путем финансијског лизинга, као и вредност основних средстава добијених без накнаде од дародаваца из земље и иностранства.

Не обухватају се вредности: инвестиционог и редовног одржавања материјалних основних средстава, улагања у обртна средства, ревалоризација основних средстава, као и закуп опреме и објеката (оперативни лизинг).

У колону 4, "Нова основна средства", уписује се вредност набавки основних средстава које су извршене непосредно од извођача грађевинских радова, произвођача опреме или су произведена у сопственој режији. То је вредност набавке оних основних средстава која нису до сада била предмет купопродаје између непосредних корисника тих добара. У ову вредност укључују се и: вредност значајнијих

побољшања земљишта; трошкови преноса власништва земљишта, као и вредност половне опреме набављене у иностранству.

У колону 5, "Половна основна средства", уписује се вредност набавки основних средстава која су у извештајном тромесечју само мењала власника, тј. нису набављена непосредно од извођача грађевинских радова, произвођача опреме или произведена у сопственој режији. Овде се обухвата и вредност набавке и откупа земљишта.

У ред 03, "Стамбене зграде", уписује се вредност инвестиција у стамбене зграде и пратеће објекте (нпр. гараже), као и куће на води, приколице и сл., који се користе као стална пребивалишта.

У ред 04, "Остале грађевине и зграде", уписује се вредност инвестиција у остале објекте високоградње, нискоградње и хидроградње.

У вредност грађевинских радова, било да је реч о стамбеним зградама или осталим грађевинама и зградама, треба укључити вредност уграђене опреме као што су котлови и уређаји за централно грејање, лифтови, инсталације струје и воде, као и вредност припреме и уређења грађевинског земљишта.

У ред 06, "Транспортна средства", уписује се вредност набавке свих врста транспортних средстава (друмских, железничких, речних, језерских и ваздушних) која су произведена у земљи.

У ред 07, "Уређаји, машине и остала опрема", уписује се вредност набавке енергетских машина и уређаја, машина радилица, уређаја и остале опреме с монтажом (апарати и средства за везе, крупан алат, инструменти, лабораторијска опрема, крупан инвентар, канцеларијске машине, библиотеке, учила и слична опрема која се не сматра ситним инвентаром) која су произведена у земљи.

У редове 09, "Транспортна средства", и 10, "Уређаји, машине и остала опрема", уписује се вредност увозне опреме с монтажом исте врсте као код опреме под ред.бр. **06** и **07**.

У ред 11, "Основно стадо и дугогодишњи засади", уписује се вредност набавке основног стада (приплодна и радна стока, као и подмладак произведен за сопствене потребе), плантажа, воћњака, пошумљавања сечина, голети и плантажно пошумљавање.

У ред 12, "Земљиште", уписује се вредност набавке и откупа земљишта, и то у колону "половна основна средства". У колону "нова основна средства" уписује се вредност трошкова преноса власништва (трошкови посредовања, проценитеља, адвоката и сл.) као и значајнија побољшања земљишта настала крчењем шума, исушивањем мочвара, изградњом насипа, заштитом од поплава и сл.

ТАБЕЛА 6. ВРЕДНОСТ ПРОДАЈЕ ПОЛОВНИХ МАТЕРИЈАЛНИХ ОСНОВНИХ СРЕДСТАВА

Вредност се приказује према вредности у купопродајном уговору.

Напомене:

Датум _____

Извештај саставио _____

Руководилац _____

Телефон _____

_____ (М.П.) _____
(име и презиме) (име и презиме)

Штампано у Републичком заводу за статистику Србије

Рукопис припремили: Мирослав Јанковић, Гордана Змаклар, Ксенија Кларин, Олга Меловски-Трпицац

Руководилац: мр Предраг Чановић

Чланови: Гордана Бјелобрк, мр Љубица Живадиновић, Мирјана Смолчић

Лектура: Емилија Видановић

Технички уредник: Ирена Димић

Израда графикона: Милан Шормаз

www.stat.gov.rs

Издаје и штампа

Републички завод за статистику Србије, 11050 Београд, Милана Ракића 5

Телефон: 011/2412-922; Телефакс: 011/ 2411-260

Број страна: 32 • Тираж: 40